

postavodajalstvom. Mi nismo vnemarni nasproti tem vprašanjem in nočemo prezirati pri nobenem lastne mu upravičenosti, toda ne mešamo jih v naše čisto cerkvene terjatve. Mi sledimo opominu našega božjega učitelja: „Iščite najprej božje kraljestvo in njegovo pravico, in vse to vam bo privrženo“,¹⁾ in se držimo kot škofje katoliške cerkve načela, katero uči svetovni apostel: „Tu ni Juda, ne Grka, ampak vsi so eno v Kristusu Jezusu.“²⁾ Mi smo zastopniki cerkve in moramo politiko prepustiti onim, ki so v to poklicani. Imamo pa to jedino prošnjo do Vas: naj gredo Vaši nazori in želje in napor v posvetnih stvareh še tako daleč narazen, dragi katoliški kristjani, nikar ne spravljajte zaradi tega v nevarnost verske vzgoje svojih otrok! Tega Vas prosimo pri Vaši ljubezni do Vaših otrok pri ljubezni do Vaše cerkve, pri ljubezni do Vaše domovine!

Glejte, preljubi v Gospodu, to so pojasnila in opomini, katere smo Vam hoteli za sedaj dati glede ljudske šole. Mi moramo tako govoriti pri svojem izveličanju! K temu nas veže opomin apostolov: „Zarotim te pred Bogom in Jezusom Kristusom, ki bode sodil žive in mrtve; oznanjaj besedo, ne jenjaj, bodi si priložno ali nepriložno; prepričaj, prosi, svari z vso potrpežljivostjo in modrostjo; ker prišel bode čas, ko zdravega nauka ne bodo trpeli, temveč izbirali si bodo po svojih željah učitelje, ki ušesa ščegetajo; in odvrčali bodo ušesa od resnice ter se bodo obračali k basnim. Ti pa čuj, vse pretrpi, opravljaj delo evangelista, izpolnjuj svojo službo.“³⁾ Naša sveta služba zahteva, ne molčati, kjer je dolžnost govoriti, in to dolžnost nam nakladajo nevarnosti, ki prete sv. veri. Mi dvigamo svoje roke proti nebesom ter spričujemo pred Bogom in vsem svetom: Mi nočemo in ne moremo mirno gledati, ko peša verski čut, ko prodajajo pobožni nravi, ko izginjajo najdražji, najneprecenljivejši zakladi v avstrijskem katoliškem ljudstvu!

Pa tudi Vi, preljubi v Gospodu, morate izpolniti resno dolžnost; Vi morate sodelovati, da dospete do tega namena, do katoliških šol za svoje katoliške otroke. „To se da le po postavodajalnem potu doseči“, tako se je izrekel lanski katoliški shod in je dostavil vroč opomin na vse katoliške državljane, „naj izpolnjujejo svojo volilno dolžnost, naj se vdeležujejo volitev v postavodajalne skupščine ter naj delujejo na to, da bodo le taki možje izvoljeni, ki dajo dovolj poročstva, da bodo svojo moč zastavila za versko šolo.“

Nič drugega ni treba, kot da Vas spomnimo na ta opomin; temu opominu nam ni treba ničesar dostavljati. Le ravnajte se po njem! Postavite skrb za srečo svojih otrok pred vsem druge ozire in bodite edini, da izvolite le take zanesljive katoliške može v svoje zastope, ki si bodo šteli v svojo prvo in najvažnejšo dolžnost, z vsemi močmi delati na to, da se vresniči v šoli нравno-verska vzgoja.

¹⁾ Mat. 6, 33.

²⁾ Gal. 3, 28.

³⁾ II. Tim. 4, 1—5.

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa in ljubezen božja in občestvo svetega Duha bodi z Vami vsemi! Amen.

Dano binkoštno nedeljo v letu zveličanja 1890.

(Sledi 35 podpisov.)

Za „Narodni Dom“!

Menda ni samo nas Slovencev, ampak bolj ali manj sploh človeška slabost, da se marsikatero lepe ideje z velikim in občim veseljem poprimemo ter z navdušenjem začnemo za njo delati, ali, ker se ne da v kratkem času uresničiti, začne navdušenost, začne zanimanje za idejo pešati, ker nam v obče nedostaja one železne vstrajnosti, ki ne odneha, dokler ni namen dosežen. Tako se godi pri nas tudi ideji „Narodnega Doma“. Ali ni vredna, da bi našla vstrajno zanimanje in podporo pri vseh Slovencih? Ali nima „Narodni Dom“ naposled lastnina Matice Slovenske, torej lastnina vseslovenskega društva postati in njega letne dohodke v pospeševanje slovenske literature izdatno pomnožiti? In vendar se je število teh, ki še za „Narodni Dom“ kaj žrtvujejo, zelo zelo skrčilo. Da bi pa to zanimanje po vsem ne uhalo, ampak se od časa do časa prebujalo, za to skrbeti je glavni namen „Krajcarskemu društvu“, ki je tako rekoč eksekutivni organ društva „Narodni Dom“. Po knjižicah z znamkami je nabralo po krajcarjih in desetih že skoraj deset tisočakov. Ali zanimanje za te knjižice je skoro popolnoma nehalo. Zvesto svojemu načelu, katero je izraženo v njegovem imenu, po majhnih pa mnogoštevilnih žrtvicah nabrati velike svote, izmislilo si je nekaj novega. Hotelo je namreč te majhne žrtvice prikleniti na nekatere vsakdanje potrebščine olikanih zavednih Slovencev, ter tako odpreti trajen vir dohodkom za „Narodni Dom“. Društvo je namreč takole sodilo: Ako daš prijatelju ali znancu vizitnico, ako mu naznaniš kak vesel dogodek, na pr. svojo zaroko ali poroko, ako mu pismo pišeš in se vse to zgodi na takem papirju, ki je okrašen, ne s kakim monogramom ali s kako rožico ali kako enako sličico brez pomena, ampak z znamenjem, ki priča, da se udeležuješ žrtev za skupne narodne namene, in ki vrhu tega kaže čedno podobico katerega izmed slavnih Slovencev, ki se jih s ponosom in s hvaležnostjo spominjamo, potem ima gotovo taka vizitnica, tako naznanilo, tak list za zavednega Slovenca še poseben pomen in posebno vrednost, katere navadnih papir ne more imeti, ker to so potem tako rekoč vidna znamenja rodoljubja med nami.

Te ideje, katero so na podoben način naši bratje Čehi že davno v korist „Ustřední Matice Školské“ uresničili, poprijelo se je „Krajcarsko Društvo“, ki ima po izpremenjenih svojih pravilih zdaj tudi pravico tiskovine v svoj namen izdavat, ter je dalo podobice štirih slavnih Slovencev, Vodnika, Prešerna, Slomška in Bleiweisa v različnih okvirih in različni velikosti, v jedni ali dveh

barvah natisniti na vizitnice, naznanilne kartone, liste in zavitke za pisma. Podobe so krasno izdelane, tisk in papir je od prve trrdke v tej stroki v Avstriji in tako smemo biti prepričani, da podamo Slovencem eleganten „narodni papir“, katerega bodo gotovo prav veseli.

Bodi vsem rodoljubom priporočeno, da začnejo zdaj posnemati naših bratov na severu šego, ter med seboj si le od „Krajcarskega Društva“ izdane vizitnice in naznanila in pisma pošiljati. Vizitnice pa bi se dale še o marsikateri drugi priliki rabiti, nego se zdaj navadno rabijo. Kako lepa je na pr. na Češkem razširjena navada, da dragim in zaslužnim pokojnikom na krsto polagajo, vence, lire in enake stvari, sestavljene iz samih takih vizitnic, na katere so prijatelji, znanci in častitelji zapisali svoje ime poleg kakega primernega reka ali verza, ali pa tudi vencem med liste vtikajo take vizitnice; gotovo posnemanja vredna navada! Naznanilni kartoni pa bodo tudi narodnim društvom lahko služili v njih namene, v naznanila, vabila, programe, plesne rede i. t. d. Vsi ti papirji bodo res nekoliko dražji od navadnih, pa gotovo bodo rodoljubom tako ugajali, da bodo prav radi neznatne žrtvice polagali na žrtvenik „Narodnega Doma“. V kratkem bode po časnikih se natančneje razglasilo, po kaki ceni, in po katerih trgovcih se bode ta „narodni papir“ prodajal.

Odbor

„Krajcarskega Društva.“

Narodno-gospodarske reči.

Letošnjo zasajanje na kranjskem Krasu vršilo se je pri jako ugodnih vremenskih razmerah, porabilo se je za to sajenje skupaj 1,154.000 sadik na 224'87 ht. Na novo zasadilo se je 32'58 ht., pri katerih se je porabilo 326'000 sadik, vse druge dela zadevajo dosajanje na 192'29 ht., pri katerih so se porabile ostale sadike v številu 828'000 kosov. Kraji zasadov so: Gaberk, Sovič, Osojnica, Osojnica pred postajo Šentpeter, Osojnica pod Križem, Za starim gradom, Nad Petrovcem, Podgora, Nad čuvajnico št. 780, Hrib. Stroški letošnjega zasajanja znašali so nad 5000 goldinarjev, sadike same stale so nad 424 gld.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Konec šolskega leta. Naše srednje šole se sklepajo in večinoma bodo prihodno soboto sklenjene, ker so potem deloma dognati še zrelostni izpiti. O uspehih na naših šolah poročamo navedeno, ko nam dojdejo letna poročila, toliko pa danes že lahko omenjamo, da so vspehi zadovoljilni. Mnogo naših mladenčev porablja z izredno pridnostjo in neumornostjo zlata svoja mlada leta sebi in narodu v korist in čast. Odličnjake imamo v višjih šolah. Omenjamo ljubljancana, ki je po dokončanih študijah orientalne aka-

demije bil odlikovan v Terezijanišči z zlato svetinjo, ker je vse leto v vseh, težavnih predmetih napredoval z odliko. Omenjamo, da nam je tudi to leto, izrekoma graško vseučilišče, podalo več doktorjev zdravništva in več doktorjev prava, se ve da še vse premalo in izrekoma obžalujemo, da več nadarjenih dijakov predolgo odlaša z izpiti. Na bogoslovskih šolah imamo letos, izrekoma na ljubljanski, zabeležiti lepo število na novo posvečenih mašnikov, tu je lepo število enoindvajset novomašnikov, ki bodo imeli nalogo, dopolniti mnogobrojna spraznjena mesta po deželi. Britko se sicer v deželi pogreša nižja gimnazija v Kranji, katero uničiti, uživajo sedaj njeni grobokopi. Letos preneha ta nadpolen zavod, na katerem se je izšolalo lepo število gorenske mladine. Prepričani pa smo, da kmalu pride ura, ko se bodo ta gimnazija povikšana v celo srazredno gimnazijo zopet oživela v boljši prospeh ljubljanske prenapolnjene gimnazije, poglavito pa v blagor naše nadarjene mladine. Vsi rodoljubi naj bi v ta namen združili svoje sile.

— O rezultatu skušenj na tukajšnji podkovski šoli dobili smo sledeče poročilo: Izpraševalni komisiji predsedoval je vodja podkovske šole dr. vit. Bleiweis-Trsteniški, c. in kr. deželna vlada imenovala je članom komisije c. kr. okrajnega živinozdravnika gospoda Andr. Perdana, izpraševalec bil je učitelj gospod E. Šlegel. 27. junija delalo je izpit 14 kovačev, kateri niso obiskali podkovske šole, in sicer prišlo je prvokrat k skušnji 11 kovačev, ponavljali so jo 3 kovači. Razun enega kovača prestali so vsi izpit z dovoljnim uspehom. Slovenske narodnosti bili so vsi, bilo jih je 9 iz Kranjskega, 4 iz Slovenskega Štajarja, in eden Korošec. 28. junija prišli so na vrsto učenci podkovske šole. Teh bilo je devet, vsi iz kranjskega. Le 2 izšolala sta se na lastne stroške, vsi drugi imeli so polpore. Uspeh o podkovstvu, kakor tudi v ogledovanji klavne živine in mesa bil je zadovolilen, razen enega, bili so vsi tudi potrjeni kot mesogledci. Po uspehu skušen bili so učenci uvrsteni takole: Čuk Franc iz Črnega vrha in Kovač Janez iz Zagorja pri Litiji, naredila sta izpit z prav dobrim uspehom. Znamko dobro dobili so: Medija Franc iz Bohinjske Bistrice, Urh Anton iz Metlike, Košenina Alojzij iz Senice pri Kranji. Znamko zadosno dobili so: Jež Al. iz Goč pri Vipavi, Škerl Jožef iz Viča pri Ljubljani, Čuk Jošt iz Senabora pri Vipavi in Kopač Jarnej iz Luž pri Kranji.

— Letina na Kranjskem obeta se sploh dobra, vendar pa nam dohajajo zadnje dni od več strani, izrekoma z Dolenjske, poročila o toči (krog novega Mesta je pobila zelo vse). Vrh tega so hudi nalivi zadnjih dni povalili pšenico, ki je sedaj večinoma v tla povaljena, pa tudi oves, kolikor je lepšega. Rž pa v ljubljanski okolici žanjejo od kraja in jo večinoma hvalijo. Prašna ajda lepo raste in obeta dober pridelek, strnišno ajdo začenjajo sejati pa v mnogo krajih, v kljub deželno-državnih podpor, ne bodo imeli dosti semena.